

Forfatter: Ewald, Johannes

Titel: Udrag fra Herr Panthakaks Historie (DK)

Citation: Ewald, Johannes: "Herr Panthakaks Historie og Meeninger", i Ewald, Johannes: *Herr Panthakaks Historie og Meeninger*, udg. af Johnny Kondrup , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, i samarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1988, s. 18. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-ewald01dkval-shoot-idm140540297828816/facsimile.pdf> (tilgået 20. september 2021)

Anvendt udgave: Herr Panthakaks Historie og Meeninger

ham til en Snare – til Fordærvelse – – – Men hun! – hun! – Saaledes at klæde sit Barn ud i Fandens Lignelse – Ja – jeg vil ikke spaae ont over min Næste – men det var got for hende om hun blev straffet i Tiden – Dog det er ikke den første, som hun har sat Fjær paa Hatten – – De kjendte hendes Mand, Broder HvideLøg. –

*Ja – han var den største Hanrey i F****

Hvad er det, en Hanrey Mama?

»Det er saadan en, som fremmede MandFolk kommer til, imens deres Mand er borte –

O saa er min Papa, i hvor han og er i Verden, en stor, en grumme stor Hanrey –

»Slyngel! – men Barnet forstaaer det ikke – man kommer til at udtyde det for ham – dog det kan blive til siden – Men hvad sagde Skoole-Mesteren til Frantses Fjær? –

Til Fjæren sagde han ikke et Ord – men

»Der har vi det – det vilde jeg have sagt forud – men din Skoole-Mester lille Christian er en ugudelig, som de andre – – Jeg er bange at han forfører mig mit Barn – Hvad siger De Broder Pølse-Pind – det er saadanne, som skulde oplyse Ungdommen og vejlede den – –

Men Frantz fik Riis fordi han ikke kunde sin Lectie –

»Der kan du see, min Son – der kan du see Himmels øyensynlige Straf; for hans ugudelige Masquerade med Fjæren – Havde Madam Ehrenpreis ikke fundet for got at vanskabe sin Son, saa havde Beelzebub aldrig faaet Tilladelse at forvilde ham, da han skulde lære sin Lectie – – – Men, da vi dog taler om Beelzebub – saae du SkooleMesterens Kone? –

O ja Mama! – hun var saa deilig – saa galant – Hun havde et Staae-Vær paa Hovedet, som var saa høyt – –

»Ney det gaer for vidt – Vi vil vende Ryggen – Vi vil flye, mine Brodre til vort Zoar, førend det onde kommer – at det ikke udrydder os med disse ryggesløse – Vi vil flye og ikke see os tilbage – Var der Kniplinger paa Sættet, eller –

O der var saameget Guld, saameget Stads, at jeg aldrig kan sige det – Men hun skal og kjøre ud i Dag, paa Landet til hendes Moster, som har gjort – –

»Hvad for en Ulykke har hun gjort? –

Hun har gjort Barsel – Er det og en Synd Mama? –

»Alt hvad saadanne Verdens Børn gjør, er Synd – – – Saa hun kun-

de ikke gaae – Stakkels Barn – en Skole-Mester Kone! – Hun skulde endelig kjøre – til hendes Frue Moster – – Ja Moster mig hen, og Moster mig her – Til Pølen og Puten kjører saadanne Smirke-Dukker» – o.s.v.

Saadanne og andre lige beskaffne Samtaler, maatte daglig igjentaagne nødvendig frembringe forømtalte Virkninger hos den lille Christian, helst da de blev saa mægtig understøttede af tre andre Omstændigheder, som vi ikke kan undlade at anmærke, da de har saa væsentlig en Indflydelse paa dens Character og Historie, som her tales om. – Et var det, at han af Naturen havde faaet et blødt Gemyt, som hver Dag ved Opdragelsen blev gjort blødere – et Hjerte som meget let tog imod Indtryk, men og meget længe bevarte dem – Strængighed havde gjort ham frygtsom, og Frygt gjorde ham til et Offer for den første, som vilde bilde ham noget ind, naar det kun var bedrøveligt eller farligt; men den samme Frygt gjorde ham og yderlig betænk-som i at forandre de Meeninger, som engang var ham indpræntede – den forhærdede hans Hjerte imod alle dem, som vilde underrette ham om noget bedre – Et andet var det, at han fra den spædste Alder af var vant til at anse sin Moder, og alle dem, som hun holdt Venskab med, for ligesaamange aldrig feylende Oracler – Den tredie Omstændighed, som i vore Tanker ikke hidrøg lidet dertil; var denne; at Madame Kùchlein, ventelig for ikke at besmitte ham, var faldet paa det ulykkelige Indfald, at holde ham saa meget som mueligt fra alt Selskab al Spøg med andre Drengene af hans Alder – og saalænge som han var under hendes Vinger, kun tillod ham at lege med Dukker – Om Nogen den Tid har indseet og noye overvejet alle disse Omstændigheder, saa har han uden stort Hexerie, allerede i vor Panthakaks tiende Aar, med temmelig Sikkerhed kundet spaae, at han – om det ikke skulde behage Himmelen, ved et eller andet Mirakel at gjøre en Forandring til det beste – med Tiden vilde blive en kjærling-agtig Klynker, og en knarvum Meoniske-Fiende –

En Character som denne, der allene kan takke den almindelige Foragt, og de Viises Medynk derfor, at den ikke er forhadet indtil Af-skye, er uidentvivel et ufejlbarligt Beviis paa, at den Opdragelse, som Madame Kùchlein gav sin Christian i mange Henseende ikke var den, hun burde givet ham. – Dog aftvinger Sandhed og Billighed os den Anmærkning; at den tillige, endskjønt paa en uskyldig Maade, og uden Hensigt, lagde den første Sæd til mange og vi tør sige vigtigere